

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.
За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.

За све остале земље годишње
10 фран. у плату, на по године
10 фран. у плату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
укупно неопредмели админис-
трацији „Глас Црногора“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Радаковићу, к. п. аген-
ту у Котор. Дописи се шаљу
уредишту. Рукописи се не вра-
ћају.

За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по 2 новчана на први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчан.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њихова Краљевска Височан-
ства Књаз Господар и Књаз Насљед-
ник, Њ. Височанство Књаз Мирко,
г. г. ваши министри: војвода Пла-
монац војвода Г. Вуковић, г. Лазар
Миљковић, г. Цетињски дипломат: Њ.
Е. Февзи-паша, г. Кенеди, г. барон
и г. б. баронеса од Кун, г. Д. Рјавов,
који су с Господаром присуствова-
ли војничком маневру, повратили су
се на Цетиње.

— Данас у 11 сати прије подно,
као на дан рођења Њ. Кр. Височан-
ства Господара, одржато је у овда-
шњој манастирској цркви свечано
благодарење. — При служби Божјој
чинодјејствовао је Високопреосвеште-
ни Митрополит г. Митрофан са мје-
ским свештенством, а присуствовали
су: Њ. Кр. Височанство Књаз На-
сљедник, Њ. Височанство Књаз Мир-
ко, наши министри и високодостој-
ници, чиновништво, официјски кор
и велики број грађанства. После
древне службе ишло се у Двор на
честитање.

— Њихова Височанства војвода
и војвоткиња од Тек, стигли су
прошле сриједи на Цетиње и одо-
јели у Свијетлом Двору као гости
Њихових Краљевских Височанства
Књаза Насљедника и Књагиње На-
сљеднице. За вријеме боравка на
Цетињу, Њ. Вис. војводи од Тек био
је аташиран г. Нико Пејановић, ађу-
тант Књаза Насљедника, а у Котору
српско је високе госте г. Душан Грег-
овић, секретар мин. иностр. дјела.
— Синоћ је у почаст Њихових Ви-
сочанства дават свечани објед у
Двору Њ. Кр. Височанства Књаза
Насљедника, а јутрос заједно с Кња-
вом Насљедницом војвода је прису-
ствовао смотри батаљона стојеће
војске, приређеној у почаст његову,
и за чега су високи гости, потпуно
задовољни сјајним и срдчним доче-
ком, отпутовали са Цетиња у Беч.

— Г. А. Бруне, књ. почасни
консул у Паризу, пошто је био на
Риједи и у Подгорици, данас се је
повратио својој кући.

ЦЕТИЊЕ, 24 септембра.

Данашње политичко стање.

Септембарска свеска њемачког
мјесечног листа „Deutsche Revue“, кој
излази у Штутгарту, доноси из-
пера једног познатог државника за-
вањављив чланак о данашњем поли-
тичком стању.

У томе чланку говори се између
осталог, да је иван сваке сумње,
да Русија никада неће прва пову-
дати мир Јапану, нарочито кад се
узму у обзир околности у којима
је овај рат започет и начин којим је
започет. Она ће ратовати до безкрај-
ности, ратоваће док њен неприја-
тељ не затражи мир. Овако убоје-
ће влада у Русији у свим слоје-
вима од царске палате до појате по-
љског сељака, и баш тијем се може
објаснити ова појава, што се руски
народ, поред свију досадашњих неу-
спјеха, ни мало не боји за будућност,
у коју гледа мирно и сигурно. Ако
дакле Јапан мора први заговорити
о миру, јасно је, да ни он то учи-
нати неће све дотле, док Јапанци

сами себе за побједнице сматрали
буду; с друге опет стране Јапан и
не смије помишљати, на то док не
би руска војска била побједена и
из Манџурије изгнана. У Петро-
граду би можда обратили пажњу
на предлоге мира, али само на такве
предлоге, који се прихвати могу. Ру-
сија би била сумње затражила пот-
пуно задовољштво за овакво из-
дајничко нарушење мира од стране
Јапана као и потпуну гаранцију,
да се што такво у будуће догодити
не може. Нема сумње, да је Јапан
данас далеко од тога, да понуди
такве гаранције. Према овоме, нема
сумње, да ће се рат продужити и да
говора о миру при данашњим при-
ликама бити не може.

У Русији данас нико о миру и
не помишља. У Јапану, напротив,
већ почињу да изводе пројекте мя-
ра и услове, који би се имали Ру-
сији понудити. По јапанском листу
„Тајо“, који је инспирисан од стра-
не владе, Јапан би овако формули-
сао своја потраживања: администра-
ција Источног китајске железнице има-
ла би се предата Јапану, а Манџу-
рија имала би се вратити Китају, док
Јапан уључи погодну прилику, да је
анектира (sic!). Осим тога, Јапан би
добрио сву Сибирију од Океана до
ријеке Лене (!) и сувише Портартур и
Даљни са цијелим полуострвом
Литвангом, острво Сахалин, Коман-
дерско острвце, Камчатку и једну
милијарду ратне контрибуције. Веома
великодушно! — Кад су такви ја-
пански предлози за мир, и то при-
је него што је Портартур узет и
прије него што је поништена руска
флота и руска сухопутна армија,
може се замислити каква би била
јапанска потраживања, кад би се
још и ова несрећа на Русију обру-
шила! Јадни Јапан! Он није још
убио међеда, а већ му кожу про-
даје. Пријатељи Јапана утинали би
му велику услугу, кад би га под-
сјетили на праву стварност, коју он
није у стању да види, јер је опијен
својим успјесима и оним што код
њих називају „побједе“.

Кад бисмо се сада запитали, кад
ће доћи вријеме, да би Јапан могао
такве предлоге понудити Русији, на
то би патање могли одговорити:
кад јапанска војска победоносно уђе
у Москву, а прије не, јер прије
таквога догађаја сличне повуде биле
би равне лудило. Па и осим тога,
у опште се може рећи, да Јапан
може Русији диктирати мир само у
Москви. То и јест баш разлог, због
кога је овај рат страхан, а то Је-
вропа не смије губити из вида. Ни-
какве јапанске побједе, ни на копну
ни на мору, не могу довести до за-
кључка мира све доде, док год Ру-
сија не престане бити Русија. Мо-
гуће је да ће Портартур поред све-
га јунаштва његових браниоца па-
сти. Могуће је да федерал Куропат-
киј претриј још какав неуспјех.
Могуће је да ће руска флота, било
у Портартуру, било на отвореном
мору претрпјети још какав удар, али
сви ти јапански успјеси неће ништа
помоћи, да се мир закључи, јер само
Русија може диктирати услове ми-
ра, а Јапан — никад. Ето зашто се
може рат продужити двије, три, па
и четири године, а да Русија икад
промијени своје наворе. Напротив,
што се рат више буде продужавао,

то ће вићи број жртава пасти и
стаће јапанске војске на бојишту
биће све несносије.

Русија има све што јој је по-
требито, да овај рат продужи још
двје године, а руски народ готов
је на све жртве, само да побједи не-
пријатеља. Недалека будућност по-
казује нам, да ли је Јапан кадар да
попуњује своје губитке на бојишту
и да поднесе финансијску пропаст,
коју ће дуго ратовање неминуно за
собом повући.

Данашњи рат богат је изнена-
ђењима, те је с тога корисно, да по-
литички свијет стално прати развој
снаге јапанске и руске. Ако претпо-
ставимо и то што је немогуће, т. ј.,
ако се Портартур при свршетку рата
нађе у јапанским рукама, онда мир,
који би при тијема околностима за-
кључен био, не би био мир, него би
то било само кратко примирје, јер
Русија није хоће, нити може да при-
ми мир из јапанских руку, ако не
жели да у будуће изгуби свој углед
и свој положај као свјетска царевина.
О томе дакле не може бити ни го-
вора све дотле, док Русија буде оно
што је данас. Оваквијем исходом рата,
т. ј. да се рат сврши у корист Ру-
сије, могу бити задовољне и све
остале државе, које су заинтересова-
не на Далекм Истоку, јер ће само
тако Јапан напустити за дуго време-
на своје савјарије о пан-азијатизму.
Само тако жушта опасност може бити
бар за неколико година скинута с дис-
нога реда, а американска и њиглеска
трговина моћи ће поново конкури-
сати трговини јапанској и бити је-
вропски интереси на Далекм Истоку
могу бити очувани.

Писац горњег чланка завршује
овако: борба између Русије и Јапана,
која је отпочела од стране Јапана
повнатим издајничким начином, мора
се свршити потпуним поразом Јапа-
на, ако се жели осигурати општи мир.

Овакав закључак не проналази
са стране руског патриотизма, него
тај закључак излази из тачног и
хладнокрвног посматрања и оцјењи-
вања данашњег општег политичког
стања.

ДРУГА КОНФЕРЕНЦИЈА МИРА У ХАГУ.

Рузвелт, предсједник Савезних
Држава Сјеверне Америке ријешно
се, да сазове другу конференцију
мира у Хагу. Он је то изјавио, кад
је примао делегате међупарламент-
ског савеза мира. Тај је савез изја-
вио жељу за то у С. Лују, а г. Ру-
звелт је похитао, да што прије
оствари ту жељу. Поред свега тога
г. Рузвелт је напаво за добро, да
се послје примана делегата и дате
им изјаве још једном посавјетује о
истој ствари са државним секретаром,
г. Хајем, која је на то примјетио, да би
се сазив такве конференције у дана-
шње вријеме, кад пламти рат између
Русије и Јапана, могао поклати као
неумјестан и да је врло лако могуће,
да владе других држава неће на тај
повиј на одговорити.

Нема сумње, да је г. Рузвелт
та конференција потребна и то
прије свега с тога, што је то обећао
делегатима конгреса мира, а друго
и због тога, што му се је истакао
озбиљан конкурент за предсједни-
чко мјесто у лицу судије Паркера.

Могуће је, да је баш ова потоња
ствар и била узроком, што је г. Ру-
звелт показао такву вољу за мир,
јер је то врло добра реклама за из-
боре, пошто је и његов противник
ставио у оснот свога програма мир
и одрицање од освајачких и импери-
јалистичких тежња. Уз то треба до-
дати још, да ће г. Хај морати да се
најрије конфиденцијално споразуми-
је о томе с владама других држава,
а за то ће требати најмање шест
недјеља, а за то вријеме биће већ и
избори свршени. Но ствар баш и
јест у томе, да се г. Рузвелт по-
служи овом идејом за вријеме избора,
па ако буде изабрат, онда лако мо-
же наћи разлога, због кога ће се
отказати од сазива конференције ми-
ра, а мјесто тога потражити „награ-
ду“ на рачун какве мале америчке
републике, којих још има довољно
у Америци. Ако пак г. Рузвелт не
буде изабрат, онда ће бар остати о
њему успомена као о човјеку, који
је желио мира, те ће му то ваљати
у будућем његовом раду. У сваком
случају, Јевропа ће знати оцјенити
мирољубиве тежње г. Рузвелта по
њиховој правој вриједности.

МИРОПОМАЗАЊЕ ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА ПЕТРА I.

Као што је већ јављено, миропомазње
Краља Петра извршиће се сјутра, 26. о.
мј. у манастиру Жичи, тој светој задуж-
бини краља Стефана Првовјенчаног и Св.
Саве, светој задужбини, гдје су се српски
краљеви миропомазивали. Сам чин ми-
ропмазања извршиће се по овом црквеном
обреду:

Септембра 25. у четири и по часа по
подне, у Лаври Жичкој служи се свечано
бденије, коме присуствује и Његово Ве-
личанство Краљ.

Септембра 26. у девет сати прије
подне звона на звоник Жичке Лавре об-
знањују почетак свечаности, која се започи-
ње свечаном архијерејском литургијом а
свршава благодарјењем. Долазе Краљев у
цркву обзнањује се звонџем највећег звона
на звоник Жичке Лавре. Краљ долази и
одлази из цркве са Краљевским Знаковима.

На западним вратима, при самом
уласку у цркву. Архиепископ београдски
и Митрополит Србије са свима епархиј-
ским Епископима и свештенством, у све-
чаним одежама, дочекују Краља. Том
приликом Митрополит поздравља Краља
кротком беједом и поднесе му на пјели-
вање часни крст, кропећи га светом во-
дом; затијем Краљ пјелива св. Јеванђеље
и св. Иконе и иде у свој краљевски
пријестол; напријед иде свештенство и
сви архијереји, протођакони каде.

Послије овога започиње света литур-
гија. Краљ предаје одређеним носилима
у почетку св. литургије Краљевске Зна-
кове: Скиптар и Државни Шар; у почет-
ку читања светог Јеванђеља Краљевску
Круну, а Порфирју држи на себи до краја
литургије.

На великој јектенији послје молбе:
О Благовјерном и Христољубивом Госу-
дару и Краљу нашем Петру... протођа-
кон говори молбе.

Послије молби иду даље по реду
остале молбе на велико јектеније.

Када протођакон прочита Јеванђеље,
подноси га Краљу на пјеливање.

По сугубј јектенији Митрополит
чита ову молбу:

„Господи Боже наш, велики и мно-
гошлестивни!“

У почетку причасна, кад се Архије-
реји и остала свештена лица, који служе
св. литургију причесте, и кад се Царске
Двери отворе, тада два Архијереја у пратњи
вишег свештенства, највишеганају Краља,
да је вријеме Краљевског Миропомазња
са овим ријечима:

„Благовјерни Краљу Господару наш!
Приближи се вријеме Миропомазња и
Светим Божественим Тајнама приопштења

Вашег Величанства. Тога ради нека благоволити Ваше Краљевско Величанство поћи ка Царским Дверима ове Свете Цркве.

Краљ, предав првом ађутанту свој мач, силази с пријестола и с Перфиром иде ка Царским Дверима. Напријед иду одређена за то лица.

Приступају Царским Дверима. Краљ стаје на златни простирач. Краљевске пак Знакове: Круну, Скиптар и Државни Шар, све до краја Миропомазанја и приноштења Светим Тајнама Краља, одрђена лица држе на поставима.

Митрополит узима драгоцену касуду са Светим Миром и умочив драгоцену миросницу, извршује Свето Миропомазанје на челу Краља, на очима, на покривама, на устима, на ушима, на прима, и на обје стране руку, говорећи: „Петар дара Духа Свјатаго“, а два Архијереја, десно и лијево, отиру мјеста помазанја чистим памучем.

Затим Митрополит уводи Краља на Царске Двери у олтар, гдје се Његово Величанство, ставши пред Светом Трпезом на златни простирач, поклони.

Тада два Архијереја помажу Краљу, придржавајући обје стране Перфире. Један Архијереј чита молитву пред Причешће, коју Краљ тихо говори за њим.

Затим Митрополит причешћује Краља Тијелом и Краљем Господњом по типу Краљевском, то јест, као што се причешћују свештенослужитељи, засебно Тијелом, и засебно Краљем Христовом.

Послије овога један Архијереј подноси Краљу антидор и „теплоту“ (вино разблажено топлим водом), а други Архијереј помаже Краљу опрати руке. Иза тога један Архијереј чита са Краљем молитву по Причешћу.

Пошто се оконча ова молитва, Краљ, излази из олтара кроз Царске Двери и стаје у краљевски пријесто. Ту му подноси Краљевске Знакове и он метне себи на главу Краљевску Круну. Скиптар држи у десној, а Државни Шар у лијевој руци и тако са Знаковима, стојећи у своје краљевскоме пријестолу, саслуша многољетство, које по сиршету заамоне молитве протођакон говори овако:

„Благословеному и Христовубовому, Богом Вјенчаному, Превознесену и Сијатим Миром Помазаному Государу и Краљу нашему Петру, подажд Господи, благоденственое и мирное житие, здравие же и спасение, и во всем благое поспешение, на враги же победу и одоление, и сохрани Его на многоја лета“.

Хор пјева! „Многоја лета“.

За вријеме овог појања, Митрополит подноси часни крст Краљу ради цјеливања, а послје тога Краљ одлази из цркве.

† Милош Ђ. Шаулић.

У подјељу, 19 ов. м. у пола сата послје подне промињу је на прасном смрћу Милош Ђ. Шаулић, вршилац дужности министра правде. Глас о смрти његовој воома је изно-

надио цетињско грађанство, то је мноштво народа похитало пред његову кућу, да се извјести што је у ствари, али су сви добијали један жалостан одговор, да је Милош преминуо.

Покојни Милош родио се у Језерима 1873. године. Основно образовање добио је у своје рођеном мјесту, гимназију почео је учити на Цетињу, а довршио је у Београду. Послије свршетка гимназије ступио је на Велику Школу и свршио правички факултет, а иза тога се је практиковао у адвокатском послу, којему је и осјећао највише наклоности. По свршетку школовања вратио се је у отаџбину, да јој својим знањем и најбољом вољом послужити. У почетку он је назначен био за секретара Великог Суда, а позлије за секретара у Министарству Правде. За вријеме провађања судских реформа у Црној Гори, он је постављен био за члана Великог Суда а мало доцније привремено му је повјерена управа Министарства Правде. Тако његово напредовање показује, да је он својим радом знао задобити уважање свога Господара и препоручити се као добар и ревниостан вршилац своје дужности, које су му повјераване биле.

Поред своје аваничне дужности, он је био један од првих учесника у разним покретима наше младежи, који иду за бољштем и напредом наше домовине. Тако и, пр, он је био један од првих радника на организацији „Друштва за потпомагање заната и трговине у Црној Гори“, у коме је и за потпресиједника изабран био. — Као човек и друг показивао је све оне особине, које су кадре задобити човјеку љубав друштва, у коме се креће, а то се је особито истакло у оном великом учашћу, што су га сви друштвени слојеви Цетиња показали при сироводу покојника до вјечне му куће, па и сам наш Узвишени Господар благоволио је посјетити покојникову кућу и очинским ријечима утјешити младу ожаловљену Милошеву удовицу.

У очекивању покојникове породице сировод и погреб извршен је тек у сриједу, 22 о. м., у 9 сати прије подне. Пред покојниковом кућом сировод се је зауставио и ту је држао говор г. проф. Лазар Перовић; послје опијела, при власку из цркве, држао је говор г. Михаило

трупце купљено и над пољем се високо гаврани вију и гракћу...

Он већ сасвијем почиње да издише. Али му је свијет била јасна и мрак је још радио. Изгледале шта више, као да је постао наметливији и другаче гледаше на свој прошли живот, који му излазише пред очима... Много што шта, што га је прије узнемиравало, што је потицало распре и што је изгледало као врло озбиљно, сад му је изгледало као ситница и беспослица, око које се не вриједи отимати и борити!... О, како су му сад ситне и безначајне изгледале све интриге њихових другова по служби, које су га некад до вјечна доводиле; како су му ситна и ништавна изгледала сва одликовања и почести, за којима је тежио и о којима је сањао!... Њему је сад изгледало, као да почиње разумијевати језик природе, која се говори од људских дјела... Он се нагнуо ухом к земљи и њен неразумљиви шапат постао му је разумљивији, — појмио је да она јечи под тежином крви, коју је уисала, јочи што није кадра да подноси више људско зло...

Он је видео како је мекка трава дрктала и мучила се, да одлијепи крвљу задијељене листиће своје, како је мала буба хитио бјежала, да што даљо буде од тога смрдљивог и крвљу задијељеног њилма и како је сунце крвавом свјетлошћу половних зрака освјетлило крваво поље... И оно се ето, мијењајући облике своје, сасвијем сакри под хоризонт. По пољу је лагано дувао вјетрићак и замро. Сумрачак је застро небо прозачним покривалом, настала је још виша тишина, а и он се све више гасно сливајући се с просторством.

Одједном његов гасећи се поглед опазе неку људску слику, како се примиче.

Та је слика вишла по пољу, али се једва мицала, као да је велики терет дави, погнута и оборена. Она се лагано примицала, заустављајући се и тужно погледу

Ивановић, секретар Великог Суда, а над самим гробом опростио се је с покојником у име своје и другова му по служби, члан Великог Суда, г. Лауба Гојнић.

Овако опште саучешће заиста може послужити ожаловљеној породици пок. Шаулића као најбоља утјеха у оном превеликом њиховом губитку. Милостиви Бог нека им буде у помоћ а добром Милошу нека дарује царство небесно и вјечни покој!

РАТНЕ ВЈЕСТИ.

Разговор с капетаном Кладом.

Поморског капетана П. К. Клада послао је адмирал Скридлов из Владивостока с парочитом мисијом Цару Николи. Он је ових дана стигао у Петроград и сарадници руских повинца имали су прилике да се с њиме разговарају. Са сарадником „Руског Слова“ имао је овај разговор, који показује прави слику догађаја на Далеком Истоку:

Прво питање руског публицисте тичало се боја владивосточке ескадре на 1 августа.

— Тај се бој јавио као потпуно потребан — рече капетан Клада. — Ви знате, да је владивосточка флота ишла с намером, да се сједини с портартурском. Кад смо ми угледали јапанску ескадру, она је била већ нама иза леђа и одјекала нас је од Владивостока. У Камимуре била је свака од крстарица свилнија од нашег „Громобоба“ и кретање брже. „Јурик“ је био у очајном стању. Он се могао предати, али је боље радио, што се потонио.

— Шта ви држите о повратку портартурске ескадре?

— Ја сматрам великом погрешком с њезине стране, што се повратио. Безусловно је требало ићи напријед. Па и губитак је био у ње саразјерно мали. На „Росији“ и „Громобобу“ од хиљаду и седам сто људи било је убијених и рањених 503 (флотских официра погинула је половина, а од механичара није страдало ни један), а на свих седам лађа портартурске ескадре било је 30 убијених и 200 рањених.

— У каквом су стању сада „Росија“ и „Громобоб“?

— Они су већ готови за бој. Код њих су били оштећени дјелови над водом, тако да им није требало дока; радони су ишли енергично. И „Вогатир“ је већ готов. Затим је казао капетан Клада ово:

Овај је рат показао, да све зависи од мора. Кад би у нас била јача флота, Јапанци не би прешли Јаду, не би били у Кинџу, ни у Тиренцину. Сад се, у опће, стврзо план јапански. Они су сву наду стављали на море.

Ми ћемо сву снагу употребити, — ријешили су они, — да заузмемо Артур. Тада ћемо допремати све потребно, а Русија неће бити у стању, јер неће имати флоте. — Добро, говорили су Јапанци даље, — нека Куропаткија појачава своју војску,

јући око себе. Мало по мало бивала је јаснија, и он је већ могао опазити, да је то била мушка слика у чудноватој хаљини, која је до нога допирала, и безбрижно заогрута плаштом. Дуга коса покривала је слабо погнуту главу и у нареду падала је низ плећи путника, уморног од тешког хода.

Он је све стајније посматрао тог чудног путника и овај је све јаснији бивао његовом проsvијетљеном погледу... Сад је већ јасно видео, како су крваве биле путничке босе ноге, како су му грчевито стиснуте биле суве коштуњаве руке, како је нервозно уздицао рамена и како му се под теретом големих јада савијала кичменица, а глава му на при падала...

По гле, он подиже главу и лагано погледа крваво поље. Каква се грчевита туга огледала на томе блиједом и мршавом лицу, низ које су падали прамени русе косе, измијешани с иглама трновог вијенца, које су забодене у блиједо тело, из којег је лагано струјила крв, помијешана сузама, које су текле из очију, пуних дубоке туге... Он се је заустављао и, погнувши се још више, посматрао је један од окрвањених трупова, као да жели боље проучити мукама некакавене покеме неке црте тијех лица, које су назад неколико тренутака биле цуне живота, — као да жели прочитати какве су се мисли, жеље и наде заведле на тијем умрлијем челима?.. Његово мученичко лице постао је још више тужно, још су се грчевитије стискле његове мршаве руке, а крв је јаче точила са чела из његових трњем прободенијех рана и лагано је струјала и падала на измршену траву, сливајући се са већ згузнутом крвљу лежећих на пољу мученика...

И гле, он се заустави, исправи се, подиже главу и упре тужни поглед мраком превученом небу, а у том тужном

нека буде у њега више војске. Ми ћемо одступити у Кореју. Ми ћемо бити у стању да изабацимо довољно војске. А што ће генерал Курпаткин? Он ће бити далеко 400 врта од железнице. Код таквих услова он нам неће бити кадар одољети.

Јапанци се очевидно боје деласка балтичке ескадре. Они хоће по што по то да узму Портартур до њезина деласка, и одсијеку долазак балтичкој флоти.

— Да ли ће се дуго држати Артур?

— Могу нам рећи, да ће се, без сваке суиње, држати до последњег фишека.

— Да ли ће балтичка флота доћи без помоћи?

— Да, она се не узда ни у што, до у своју снагу. У ње има свега.

— А неће ли бити сметња, што се Владивосток замрзава?

— Он се замрзава концем децембра, а ескадра ће по свој прилици доћи раније. Осим тога, у Владивостоку је леделом. Јељети би било, да буде послан и Јермак. Што се тиче снаге, то ће руска флота бити слабија, ако портартурска буде дотле уништена. Али ми имамо и приморску флоту. Неопходно је одредити, да и она иде.

Затим је капетан разложио, како је искључена могућност склапања мира, а да Русија изгуби излаз на море. Говорио је и о важности флоте и по рјешју руској, што је заборављен Севастопољ и појачање морнарице.

Послије тога је рекао, да је пријеко потребно, да иде на Исток и приморска флота, која има лађа, које ће учинити огромну услугу, као што је ратна лађа „Гастислав“, „Три Свјатитеља“ и др; крстарице „Кагул“ и „Очаков“ и онда миноноске. Ове лађе могу ићи, јер Иглеска не може сметати, док не објави рат. Турска ће се радовати, да их нема у Црном Мору, а друго је питање шта ће она рећи, кад се лађе врате.

Разговор је за тим прешао на међународно право.

— Међународно је право — рече капетан — претрпјело потпуно пораз. По томе праву су наше лађе „Асколд“, „Цесаревић“ и „Дјана“ могле бити потпуно оправљене у туђим лукама, а онда им је требало предложити или да иду, или да се разоружају... А што се у ствари догодило? Почетак је учинила Њемачка, за њом Француска, а онда Америка, и наше су се лађе морале одмах без говора разоружати. Такви су односи потпуно испорување права. — Ја, — рече капетан, — нијесам никада у њ вјеровао. Како ми је то право? Право јачага! Један ухвати другог за врат и каже: „потпиши договор“. Он у нећ ља потпише код таквих услова. А кад се осови и ојача, он неће то да испуни и хвата другог за врат.

— Нема — рече капетан — међународног права, нема га, али има међународне удворности, као што је има и у животу. Вјеровати међународном праву не треба, али га ваља познавати, као и свога непријатеља, користити се там познањем, вратити свога противника — рече шаљиво капетан.

На концу разговора капетан је казао, да је за оних шест последњих мјесеци Владивосток добро утврђен, да ће рат

погледу читао се је овај уздицај: „Али не како ја хоћу, но како Ти хоћеш!... Како Ти хоћеш, а не како Ја хоћу!... Зар сам Ја хтио ово, кад сам, пун љубави према падоме човјечанству, смјело ишао на сустрет злоби, мрзоти и погубиби? Кад сам се рјушио да претрпим све: понижења, страдања и срамну смрт, желећи спасти то пало човјечанство; желећи га упутити путем спасења, улити бисам милости у њихова очврела срца и научити их братској љубави?... Па гдје је та љубав? Је ли овдје, на овом пољу, задијељеном краљу људи, који су напали један на другог аверским јарошћу?... Гдје је овај дух, којим сам Ја мислио пробудити код њих својом науком, дух, који је морао побједити зајерство?..

И он је тужно домио руке и ишао даље између тијех још непокупљенијех трупова и крви, погнут, као да крст носи, поново испијајући ону чапу, што је некад пио на Голгооти...

Он се нагнуо и над њим, над умрућим... Погледа су им се сродили... Очи путника — мученика, тужне и цуне сузе, погледнуше на гасећи се поглед умрућел мученика; и овај поглед одједном плану животом и радом, али која није од овога свијета... Као љезвити медом паде су на његову рану сузе љубави и помирења са свијем и са свакијем... Визау му се је примакло ово ујенчано трњем чело; нежно, као мајка болесно дијете приподиже рукама путник-мученик главу умрућел са тарде земље и, у слатком миру, основивши се на те руке, умрућу „продате дух свој“...

У наоколо ширило се пусто крваво поље, на које су сада мирно погледале звјезде са даљине небесног свода...

Рат између Русије и Јапана

ЛОНДОН, 20 септембра. — „Рајтер“ јавља из главног стана генерала Оку-а, да је први железнички воз стигао јуче после подне у Љаојанг и да ће се за који дан уредити редовни промет. Први возови возе храну и муницију.

АЛЖИР, 20 септ. — Руска крстарица „Смоленск“ отпловила је у Либаву, на ће се уснут по свој прилици зауставити у Ханру.

ТОКИЈО, 20 септ. — „Рајтер“ јавља, да Руси настоје, да опет добију у руке тврђаву „Куропаткин“, која влада подоводом. И Руси и Јапанци јако су стрепали. Јапански топови доминирају сада над црвјелим пристаништима. (?) Положај је руског бродовла опасан. Држа се, да ће оно изаћи или да ће бити у пристаништу уништено. Руске и јапанске предње чете стоје око Мукдена непрестано у додиру.

ЛОНДОН, 21 септ. — Из Шангаја се јавља, да је испред Портартура била нова поморска битка 19. ов. мј.

ПЕТРОГРАД, 21 септ. — Цар се повратио у Петерхф из Одесе са смотре војске, која ползави на Далеки Исток.

ПЕТРОГРАД, 21 септ. — „Правителствени Вјесник“ описује из мишленом вијест, да је руска влада добила од Турске ферман, којим се допушта руском бродовљу у Црном мору пролаз кроз Дарданелце, у циљу да се уједини с балтичком флотом.

ЧИФУ, 21 септ. — „Рајтер“ јавља: Приликом потоњег напада на Портартур Јапанци су поново напаљивали на врло важну за Русе позицију код Угљених брежуљика. 9. септембра цењали су се Јапанци ова стрменицу као мрави и најпослије су уз силне жртве заузели ову руску позицију. Покушај, да се са руске стране опет заузме та позиција, био је тако вратоломан и скопчан са толико опасности, да генерал Стесел наје имао срца заповиједити својим четама, да јуришају на изгубљену позицију. Он је тек надао проглас, да се пријаве добровољно они, који би хтјели поћи на јуриш. Али тада се догоди, да су се пријавили сви момци посаде и сви официри, услед чега је Стесел дао коцком одабрати у чету тек неки дво посаде. Са завишћу су отпратили ову чету остали, а одабрани, и официри и војници, уваше у руке неколико ручних граната, па навалише на Јапанце. И ова навала је била тако јуначка и тако успјешна, да су Јапанци уз велике губитке протјерани најурије са ове, а онда и са свих других до тад освојених позиција.

Руси држа, да је код потоњих напада на Портартур пало кроз четири дана 10.000 Јапанаца.

ТОКИЈО, 21 септ. — „Рајтер“ јавља, да је јапанско министарство морине саопштило, да је један руски параброд, тражећи мино на улазу у портартурски залив, напшао на једну мину која је експлодирала и параброд је одмах потонуо. Јапанско министарство морине држи, да Руси немају мале вгодне параброде за уклањање мина.

ЧИФУ, 22 септ. — Рајтер“ јавља, да је по једном писму из Портартура напад на брдо „Високаја“ трајао непрекидно четири дана и да су Јапанци успјели у почетку поставити топове на позиције, које су у хитрији подигли, али да су с огром-

ним губитцима најпослије одбијени. Доцније су покушали још два пут, да поново заузму исте позиције, али су опет били одбијени.

ПЕТРОГРАД, 22 септ. — Генерал Сахаров јавља генералном штабу: 18. ов. мј. покушала је једна непријатељска коњаничка чета два пута навалити на линије престража козака између Хунхуа и Финдиу, али ни један покушај није успио. Пошто је напима стигло појачање од двије чете рашћерана је непријатељска коњаничка чета. Око подне поновила је јапанска предња чета офанзиву. Пуцњавна пушка тријала је до пред вете Генерал Мишченко послао је за појачање једну козачку чету. Пред вете био је неријатељ свуда сузбијен, те се је понукао, прогоњен од нашег коњаништва, на цијелом фронту натраг према Сиахухетси. На нашој су страни рањена 2 официра и 2 козака. Такође на 18. о. мј., навалила је једна непријатељска коњаничка чета у три одјељена на предстраже наших гардијских чета између Хунха и железничке пруге. Пред вете била је јавала одбијена помоћу једне чете, која је дошла као појачање. На нашој страни погинуо је један козак, а један је рањен. Једна руска патрола разбила је у околини Чијантана, на десној обали ријеке Хунха, двије непријатељске патроле, те је том приликом заробила три јапанска драгона. Истог дана опазала је руска патрола, која је била послана према истку, да је Даваховски кланац заузела хунхуска чета од 200 људи под заповједништвом јапанских официра. Приликом пуцњарања убијен је један козак.

ПЕТРОГРАД, 23 септ. — Генерал Орлов, који је заповиједао код Љаојанга једном дивизијом, поввао је натраг у Петроград и додијелен главном штабу.

Пут царев у Ревел, да ту прегледа балтичку флоту прије његог одласка на Далеки Исток, одложен је.

ПЕТРОГРАД, 23 септ. — Из Харбина се јавља, да су јапанске предстраже 19. о. мј. предузеле офанзиву на цијелој линији од ријеке Хун до пута Мукден Беняку, али да су свуда одбијене.

Сви јуриши на Портартур до 13. ов. мј. одбијени су. За потоњег јуриша на водокоте уништена је скоро цијела девета јапанска дивизија.

„Биржевија Вједомости“ јављају, да Јапанци узимају Китајце у војничку службу и да их наоружавају пушкама старог система.

ПЕТРОГРАД, 23 септ. — Стесел јавља Цару 10 септембра: Средств сам што могу јавити Вашим Величанству, да су за четири дана јапански напади јуначки одбијени. Непријатељ је претрпио огромне губитке. Од 6 до 10 септембра Јапанци су жестоко бомбардовали и јуришали на сјеверозападни фронт и прелазе тврђаве и шанцеве, али су сви напади одбијени. У њиховим рукама остала су само два редута, који су потпуно разрушени. Јапанци су већ били заузели утврђења на главици „Високаја“, где су најмјестили топове и пуцали на наша одјељена кад дотрчаше наши пијонери и стадоше бацати у утврђења бомбе, папуњене пироксилином, које су експлодирале и порушиле утврђења, а Јапанци преплашени побјегоше без обзира, гоњени од наших добровољаца. Јапанци су изгубили овом приликом више од 10000 људи. Овдје се особито одликоваше: генерал Кондратенко, пуковник Ирман, капетан Ситчев и поручак Подгорека.

17. о. м. Стесел поново јавља, да је послеје напада од 6 до 10. ов. мј. бомбардовање малаксало, и ако се често понавља. Држање војске је извршено.

ПЕТРОГРАД, 23 септ. — Куропаткин јавља, да није истина да су Руси сјекли свето дрвеће око царских гробница код Мукдена, и ако су са ктјски чиновници у Мукдену жалили на то и бунили услед тога народ на Русе.

ПЕТРОГРАД, 24 септ. — „Биржевија Вједомости“ јављају, да се по спремама које се чине, може вјеровати да Куропаткин није намерав оставити Мукден.

ТОКИЈО, 24 септ. — Јапанска флота која блокира Портартур, зауставила је једну цунку, која је хтјела увести у пристаниште хране. Чује се да постоји флота од 80 цунка, која хоће да пробје блокаду око Портартура.

МУКДЕН, 24 септ. — Алексјев дошао је овамо, да се савјетује с Куропаткином. Јапанци организирају у Монголији и крајевима западно од Мукдена, а близу границе, многобројне чете Хунхуз, којима заповиједају Јапанци и с којима хоће да разруше железницу и да спријече Русе, да се храном не снабдијевају у Монголији.

ПЕТРОГРАД, 24 септ. — Сахаров јавља: Једно непријатељско одјељење приморало је 21. ов. мј. наше предстраже код Хуанлину, да узмаче. Предстраже добише појачање и одбише непријатеља са губитцима. Наше извиднице примаче се Јавтају и потиснуше четири непријатељска ескадрона и три чете. Пошто су извидјели непријатељске позиције, повратиле се натраг. Изгубисмо овом приликом једног козака и једног рањеног официра, а два непријатељска драгона заробљена су.

ЛОНДОН, 24 септ. — „Стандард“ јавља из главног стана Куропаткин, да лијево крило руско, знатно појачано, показује вљак у активност. На 8 километара сјеверно од Јавтаја показаше се 10 руских ескадрона са 5 топова и бомбардовање јапанске предстраже.

ШАНГАЈ, 25 септ. — „Рајтер“ јавља, да су Јапанци заробили код Нучанга једну енглеску лађу, пуно стоке и брашна за Портартур.

ЦАРИГРАД, 20 септембра. — Руска лађа добровољне морнарице „Нижни Новгород“, која је у понедељник прошла Дарданелским тјеснацем, довезла је нове руске чете на Крит, које ће замијевити тамошњу руску посаду. И остале државе намијениће на Криту своје чете.

ПЕКИНГ, 22 септ. — „Рајтер“ јавља, да се међу Китајцима не опажва никакав узнемиравајући покрет.

СОФИЈА, 22 септембра. — Унутрашњи македонски комитет објелоданио је споменицу о свим догађајима у Македонији од г. 1893. и изјављује, да ће продужити борбу дотле, док се међународном појеком не учини крај садашњем турском господарству и не ујемче земљи законити услови и опстапак, који се може сносити.

КРАГУЈЕВАЦ, 23 септембра. — Краљ Петар с министрима стигао је овамо и пошао је у Краљево.

КРАЉЕВО, 24 септембра. — Краљ је отпутовао у манастир Студеницу.

БЕОГРАД, 25 септ. — Краљ је стигао јуче у Студеницу, гдје га је дочекао Жички владика. Гласови о посјети Краљевој у Бугарску преухитани су. Српски представници отпутоваће у Софију тек послеје миропомазања Краљевог, да тамо уреди програм Краљевог путовања.

О Г Л А С.

Министарство Финансија овим износи на јавну продају долеименовану неповертну државну имовину, која се налази на Ријеци Црнојевића:

- 1) једну кућу са седам витлова млина;
- 2) једну кућу, која се налази у близини млина;
- 3) једну теву и
- 4) око шест рала земље са воћем и осталим дрвћем, које овој земљи припада.

Од ове гореименоване имовине два су дијела својина Министарства Финансија, а један дио браће Матановића. Ко би желио купити ову имовину, која припада Министарству Финансија, нека се обрати ради подробнијега обавјештења о истој и ради погодбе канцеларији Министарства Финансија на Цетињу.

Бр. 868.

На Цетињу, 28 маја 1904 год.

Из нанц. Министарства Финансија.

4 — 6

Приватне објаве.

Попштавске марке

употребљене купујем из најбоље цијене. Изволите назначити количину и цијену на J. Heinzl, Budapest, I. Mészáros u. 19.

Heinzl

P. 20. Бр. 43. 10—11

Н О В О БИБЛИОТЕКА НА ЗАЈАМ

Овим се даје на знање п. н. грађанству, да је потписата Књижара спремила вишу количину разних књига из Српске Књиж вности, које ће од 1. октобра т. год. давати грађанству на читање са претплатом од 2 кр. мјесечно, и 5 круна кауције, које треба унапријед положити за случај, ако дотична књига буде сасвијем упропаштена.

Ко би желио претплатити се, нека изволи прегледати списак свију одређених књига, кога ћемо у будуће колико нам буде могуће снабдијевати са српским и страним књигама и новине књижевности.

Цетиње 1904 год.

Књижара

п. м. КАЛУЂЕРОВИЋА.

P. 92 Бр. 91 1—2

КОРИСНА НОВИНА.

Сјетска фабрика млекарских производа г. г. Браће Бајер из Аугсбурга дала ми је искључиво право продаје свију својих производа за цијело Балканско полуострво.

Ова фабрика израђује најмодерније справе за израду сира, кајмака и масла, а има и сиршита за подсиравање млијека, које је врло чисто, сигурно средство а јевтиније него обично сиршито.

Ово је сиршито у цијелом свијету препоручено и троши се у велико, Краљевско Српско Министарство Народне Привреде цијенећи важност овог сиршита, актом својим од 6 јуна 1903 год. препоручило га да се као по сее корисно средство ишио прије у народу српском одомаћи.

Тражи се прилагод за Књажевину Црну Гору, Босну-Херцеговину и Далмацију.

Главни поодаваоц треба да је дућанџија који има са земљорадницима трговачких односија.

За продавца је велика зарада као и за земљорадника јер се са овим пречишћеним сирштем добија чистији и маснији сир, јер на сурутку изађе чиста вода.

За услове обратити се ваља г. Ђоки Димитријевићу. Nisch — Serbia.

P. 155 Бр. 92 1—4